

מלי דה-קאלו סקירת מערכות- 2009

הגלריה על הצוק אוצרת: מוניקה לביא

מלי דה-קאלו מציגה בגלריה על הצוק סדרת עבודות שמן ואקריליק על נייר וסדרת רישומים מהשנה החולפת. בסדרות אלה חוזרת דה-קאלו אל הציור אחרי שנים של עיסוק בצילום ובמיצב והפנייה אל הציור ואל הרישום, המקום בו הכול מתחיל, משולבת בפנייה למקור אחר, המשפחה.

דה-קאלו מטפלת בעבודותיה בסצנות משפחתיות שנלקחו מהאלבום המשפחתי, סצנות שכמותן ניתן למצוא בכל בית, בכל משפחה. האלבום המשפחתי מתעד את הגלוי, את הנראה לעין, ולתוכו צוללת דה-קאלו ושולפת תצלומים לצורך עיבודם מחדש אל תוך הציור בתהליך בו היא אינה עושה לעצמה הנחות.

דה-קאלו בוחרת תצלומים שבהם היא מזהה משהו מטריד, משהו שמערער את שלווה הנפש. הזיהוי שלה אינו גלוי לצופה. הפרשנות שלה לתצלומים היא במידה רבה אישית, עד כדי כך שספק אם הצופה שאינו שותף למחשבותיה הפרטיות יכול להתוודע אליהן במלואן. עם זאת, למרות ממד ההצפנה שקיים בהן, העבודות מותירות בידי הצופה טווח פרשנות רחב ואמצעים להתחקות אחר גרעין מטריד, מאיים וחרדתי, שקשור ביחסי הורים וילדים, משפחה וקרבה גנטית.

דה-קאלו מציירת את הדמויות מן האלבום המשפחתי בצבע שחור על מצעי נייר משוחים בצבע אדום עז שתוקף את העין. הדמויות מצוירות באמצעות קווי מתאר ומשטחים שטוחים של צבע, שנוזלים ומטפטפים למטה, והן הולכות ונגרעות ומתמוססות, אוזלות מתוך עצמן אל משטח הציור. הדמויות הולכות וכלות, ובניגוד לתצלום המקבע את הדימוי לנצח, הדימוי הציורי של דה-קאלו הוא פגיע, זמני, וחסר הגנות. נדמה כאילו יש בציוריה מנגנון השמדה עצמית שקוצב את זמנו של הדימוי וחותר נגד 'הקפאת הרגע' המצוי בלב לבו של המעשה הציורי.

כל עבודת אמנות מתחילה את דרכה בסטודיו, במרחב הפרטי ביותר, ומשם היא עושה את דרכה אל המרחב הציבורי, אל חלל התצוגה. היחסים האינטימיים שהתקיימו בסטודיו בין האמן לבין עבודתו שוב אינם אפשריים והם מומרים ביחסים אחרים המתקיימים בין הקהל הפרשני לבין העבודות. לכן, בעבודות שמציגה דה-קאלו בתערוכה יש מידה לא מבוטלת של אומץ כיוון שהיא מציגה בפני קהל מזדמן וקרוא משהו שאינו קל או נח לעיכול. כי מה שדה-קאלו מציירת בציוריה הוא חרדה ואימה, ומשהו שגדול מהן ומאיים עוד יותר. דה-קאלו בוחנת את טווח הרגשות האימה וההורי ונעה על פני ציר שמנעדו נושק למקומות גבוליים. המחשבה שמייצרת את החרדה מייצרת בהכרח גם את תרחישי האימה, ועל הייצור של המחשבות האלה נשענות עבודותיה של דה-קאלו.

פרט לדימויים השאולים מתצלומי משפחה, חוזר בתערוכה דימוי האייל בעל הקרניים. בציור אחד מופיעים שני איילים מפוחלצים וביניהם ילדה שמניפה ידיים למעלה בתנועת ניצחון ואושר תמים, ילדותי ומשובב לב. אלא שהאיל חוזר בציורים אחרים, הפעם ללא הילדה, דמותו מוכפלת ופניו צמוקות וחלולות כגולגולת, מעין ממנטו מורי שעולה וצף ממעמקי הציור.

בסדרת רישומים קטנים, ברישום תמציתי ובוטח ללא שום קו מיותר, מציירת דה-קאלו סצנות הנראות טריוויאליות לגמרי. ילדה ישנה, ילדה בסלון, ילדים משחקים, איש בערסל, תמונה קבוצתית עם דמויות מחייכות, הכול רגיל שברגיל, שגור ומוכר ועל הרישומים האלה מורחת דה-קאלו כתמי צבע אדום, שכמה שלא ננסה, כמה שלא נחשוב על האלף בית של הציור, על קו ועל כתם, לא נוכל למחות ממחשבתנו את מה שהתאמצה ליידי מקבת לשטוף מעל ידיה ללא הצלחה.

מוניקה לביא